

Vlaams
Parlement

stuk **1121** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 10 mei 2011 (2010-2011)

Voorstel van resolutie

van de heren Bart Tommelein, Jean-Jacques De Gucht,
Peter Gysbrechts, Herman Schueremans en Sas van Rouveroi

betreffende de nieuwe beheersovereenkomst tussen
de Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (VRT)
en de Vlaamse Gemeenschap

TOELICHTING

1. Situatieschets

Zoals in het decreet betreffende de radio-omroep en televisie van 27 maart 2009 in artikel 16 tot en met 21 wordt vastgelegd, worden de doelstellingen inzake de openbare-omroepopdracht met de bijhorende financiële middelen vastgelegd voor een periode van vijf jaar. De beheersovereenkomst voorziet met andere woorden in het kader waarbinnen de VRT vijf jaar lang haar opdrachten inzake aanbod, onderzoek en innovatie en personeelsbeleid moet uitvoeren.

Eind 2011 loopt de huidige beheersovereenkomst af. Het Mediadecreet bepaalt dan ook dat de openbare omroep uiterlijk zes maanden voor het verstrijken van deze datum aan de Vlaamse Regering een ontwerp voor een nieuwe beheersovereenkomst moet voorleggen. Ter voorbereiding van dit nieuwe werkkader moet de sectorraad Media van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een publieksbevraging organiseren en de Vlaamse mediamaarkt analyseren. De sectorraad moet aan de hand van deze onderzoeken een advies formuleren aan de Vlaamse Regering, die de nieuwe beheersovereenkomst met de openbare omroep moet afsluiten.

Ook het Vlaams Parlement en in het bijzonder de Commissie voor Cultuur, Sport, Jeugd en Media wenst haar inzichten over het nieuwe werkkader waarbinnen de VRT de komende vijf jaar zal moeten opereren, in de vorm van een advies, aan de Vlaamse Regering kenbaar te maken. Dit advies, zoals in dit voorstel van resolutie wordt neergeschreven, is tot stand gekomen na het raadplegen van verschillende actoren uit het Vlaamse medialandschap in de vorm van hoorzittingen in de bevoegde commissie.

Dit advies moet tevens gezien worden als een grote betrokkenheid van het Vlaams Parlement bij de opmaak van de nieuwe beheersovereenkomst. Deze betrokkenheid vloeit voort uit een voortdurend streven naar een kwaliteitsvolle mediabeleving door de Vlaamse luisteraar, kijker, surfer en andere mediaconsument. Het is onze overtuiging dat deze kwalitatief hoogstaande mediabeleving slechts optimaal tot stand komt in een divers en pluriform Vlaams medialandschap waarin verschillende spelers elkaar uitdagen en tot een hoger niveau brengen. Het in stand houden van een divers en pluriform medialandschap moet dan ook een permanente zorg zijn van de Vlaamse Regering en de minister bevoegd voor Media in het bijzonder. Ook en vooral wanneer de krijtlijnen getrokken moeten worden waarbinnen een grote en belangrijke speler als de openbare omroep moet werken.

Naast deze algemene zorg dient rekening gehouden te worden met twee belangrijke gegevens. Ten eerste zijn er de (r)evoluties in het medialandschap zelf. De toenemende digitalisering, de convergentie van telecommunicatie en traditionele media, de stroom aan technologische innovaties met talloze mediatoepassingen hebben een ingrijpende impact op de mediabeleving van de Vlaming, maar evenzeer op het functioneren van de VRT.

Daarnaast dient het management van de openbare omroep een aanzienlijk besparingsplan tot een goed einde te brengen. In oktober 2009 legde de Vlaamse Regering aan de VRT een bijkomend besparingsplan op, wat de totale besparingsinspanning voor 2011 op 100,6 miljoen euro bracht. Daarbij moeten onder meer structurele maatregelen genomen worden om de overheadkost van de VRT te doen dalen, maar naast loutere efficiëntiewinsten zal ook in het aanbod worden gesnoeid.¹

¹ Gedachtewisseling over het besparingsplan van de VRT. Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media uitgebracht door de heren Carl Decaluwe en Bart Tommelein (*Parl. St.* VI. Parl. 2010-11, nr. 679/1)

Volgens het management van de openbare omroep zal de VRT echter opnieuw afstemmen op een tekort van 100 miljoen euro binnen vijf jaar, bij constant beleid. Dit komt bovenop 1) de dringende noodzaak om het openbare-omroepgebouw te renoveren; en 2) de lage dekkingsgraad van het pensioenfonds voor statutaire personeelsleden.

Bovenstaande gegevens veronderstellen dus een grote verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering en het management van VRT bij de opmaak van de nieuwe beheersovereenkomst. Een verantwoordelijkheid ten aanzien van de belastingbetaler en Vlaamse mediaconsument, maar evenzeer een verantwoordelijkheid tegenover alle andere mediaspelers die eveneens bijdragen tot een kwalitatief Vlaams medialandschap. Deze attitude is dan ook van groot belang bij het samenstellen van het nieuwe kader voor een relevante en kwaliteitsvolle openbare omroep.

2. Bereik

De openbare omroep moet zich als publieke dienstverlener richten tot alle Vlamingen: jong, oud, allochtoon, autochtoon, hoog- en laaggeschoold, holebi, gehandicapt enzovoort. Een groot bereik is dan ook belangrijk, in de eerste plaats wat het prioritaire aanbod betreft: informatie, duiding en cultuur. Bereik mag echter niet verward worden met marktaandeel. Uiteraard kan een groot bereik enkel behaald worden bij een relevant marktaandeel van de VRT op zowel radio als televisie. Relevant betekent echter niet dominant. In het kader van hun verantwoordelijkheid ten aanzien van de leefbaarheid voor private mediaspelers moeten de Vlaamse Regering en de openbare omroep hier dan ook een aanvaardbaar evenwicht vinden.

Een groot bereik kan evenmin als argument dienen om zonder meer extra netten, merken of kanalen te ontwikkelen. Het zou de taak van de openbare omroep moeten zijn om op de bestaande zenders en kanalen de Vlamingen maximaal te bereiken. Dit veronderstelt het maken van keuzes, zowel in aanbod als in programmatie.

Alle Vlamingen moeten zich zoveel als mogelijk betrokken voelen bij de openbare omroep. Het voeren van een adequaat diversiteitsbeleid is dan ook onontbeerlijk. In dit kader is de aanstelling van een permanente diversiteitscoördinator aan de top van de VRT een belangrijk signaal. Dit betekent echter niet dat streefcijfers en/of quota inzake de weerspiegeling en de tewerkstelling van specifieke subgroepen in de beheersovereenkomst dienen te worden opgenomen. De VRT moet in haar aanbod en haar personeelsbeleid flexibel kunnen handelen. Een al te streng en artificieel kader zou deze flexibiliteit en bijgevolg de kwaliteit mogelijks kunnen aantasten. Discriminatie, zowel negatief als positief, moet te allen tijde vermeden worden. Bovendien durven streefcijfers en quota de verkeerde perceptie creëren en werken zij niet altijd bevrijdend voor de betrokken bevolkingsgroep.

Tot slot moet de openbare omroep het voortouw nemen inzake toegankelijkheid voor visueel en auditief gehandicapte mensen. Ondertiteling, gebarentaal en dergelijke meer zijn zonder meer een must. De openbare omroep kan hierbij gebruik maken van de digitalisering en de nieuwe technologie, zodat met een ‘eenvoudige’ druk op de knop gehandicapten toegang kunnen krijgen tot een belangrijk deel van het aanbod. De VRT moet het voortouw nemen in het ontwikkelen van een aanbod voor audio- en visueel gehandicapten, maar moet daarbij efficiënt te werk durven gaan.

In dit kader dient ook aandacht te gaan naar de fysieke toegankelijkheid van het openbare-omroepgebouw voor fysiek gehandicapten.

3. Opdracht

– Algemeen

De verschillende openbare-omroepopdrachten moeten duidelijk in de beheersovereenkomst worden omschreven. Binnen de beheersovereenkomst moet echter een striktere hiërarchie worden uitgewerkt voor de verschillende omroepdomeinen. De keuze van ordening die door de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media, SARC, in haar advies aan de Vlaamse Regering, werd voorgesteld mag hiertoe als basis dienen.² Het belang van sport dient echter niet lager geordend te staan dan het belang van ontspanningsprogramma's.

– Informatie

Het aanbieden van een kwaliteitsvol, onpartijdig en bovenal geloofwaardig en correct nieuwsaanbod is de belangrijkste opdracht van de openbare omroep. Vooral het laatste aspect mag in geen geval in het gedrang komen. De hoofdredactie dient dan ook, aan de hand van de journalistieke code en het redactiestatuut, zeer nauw toe te zien op de betrouwbaarheid van het aangeboden nieuws. Kwaliteit moet dan ook primeren boven snelheid. Commerciële en economische druk kunnen nooit een argument zijn.

Bovendien moet er een hernieuwde aandacht zijn voor eigen onderzoeksjournalistiek en buitenlandse berichtgeving.

Binnen het kader van het informatieaanbod moet een duidelijke impuls gegeven worden aan de verdere ontwikkeling van Radio 1 als belangrijkste informatiekanaal op de radio. De keuze om hier de noodzakelijke budgetten voor vrij te maken is een must. Het onderscheid tussen informatie, onder verantwoordelijkheid van de hoofdredactie, en 'infotainment' moet duidelijk (zichtbaar/hoorbaar) zijn.

In de beheersovereenkomst moet een strikt kader worden vastgelegd rond het regionale nieuws. De Vlaamse overheid verleent talrijke subsidies aan de regionale omroepen. Het kan niet de bedoeling zijn dat de VRT het gras voor de regionale voeten wegmaait. Daartoe moet duidelijk worden vastgelegd welk regionaal nieuws de openbare omroep mag aanbieden en hoe de samenwerking met de regionale omroepen in deze moet plaatsvinden.

– Cultuur, wetenschap en educatie

Ook cultuur, kennis en educatie dienen omschreven te worden als kerntaken van de openbare omroep. De VRT dient haar cultuuraanbod te verzorgen zowel op maat van de specifieke cultuur'-kenner' of '-liefhebber', als op maat van de kijkers, luisteraars en surfers die minder vertrouwd zijn met het thema. De VRT moet dan een ruim cultuurkader creëren, waarbinnen verbreding en verdieping mogelijk zijn. De ondersteuning van de culturele creativiteit in Vlaanderen, met bijzondere aandacht voor de Nederlandse taal, dient ook in de komende beheersovereenkomst te worden opgenomen.

² De SARC voorziet in haar advies aan de Vlaamse Regering volgende volgorde inzake prioritaire publieke-omroepopdrachten: 1) nieuws en duiding, 2) cultuur (met inbegrip van kwaliteitsvolle fictie), 3) kennis, wetenschap en educatie, 4) ontspanning (met inbegrip van lichtere fictie) en 5) sport. Ze stelt dat de huidige beheersovereenkomst te veel werkt met "losse prioriteiten" en dat er eerder een "vaste onderlinge verhouding dient toegekend worden.". Uit: SARC, *Advies. Beheersovereenkomst tussen de openbare omroep en de Vlaamse Gemeenschap voor de periode 2012-2016. Een duidelijke keuze voor kwaliteitsvolle invulling.*, pagina 8.

Binnen dit ruime cultuurkader moet de openbare omroep de nodige aandacht schenken aan verschillende muziekgenres. Het Vlaamse en Nederlandstalige aanbod in al zijn genres (kleinkunst, populaire muziek, dance enzovoort) en diversiteit moet hier deel van uitmaken. Het is aan het management om te bepalen of dit Nederlandstalige aanbod verspreid wordt over de verschillende netten, dan wel binnen één net geprofileerd wordt. De selectie van muziek moet gebeuren op basis van objectieve kwaliteitscriteria en niet op basis van subjectieve preferenties.

Zoals de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie in zijn advies aan de Vlaamse Regering meedeelt, heeft de openbare omroep een belangrijke rol inzake communicatie rond wetenschap, technologie en innovatie.³ In de eerste plaats is hier een rol weggelegd voor de informatieve programma's die onder de verantwoordelijkheid vallen van de hoofdredactie, maar eveneens infotainment- en entertainmentprogramma's moeten aandacht kunnen besteden aan diverse wetenschappelijke en technologische thema's.

In het kader van het cultuur- en kennisaanbod, wetenschap en educatie moet de openbare omroep zeker kunnen samenwerken met de verschillende spelers uit de betrokken sectoren. Maar deze samenwerking dient aan een aantal noodzakelijke voorwaarden te worden verbonden:

- 1° samenwerkingsakkoorden moeten transparant zijn;
- 2° de onafhankelijkheid van de openbare omroep, onder meer in het samenstellen van de content en het programmaschema is onvoorwaardelijk;
- 3° samenwerking kan en mag nooit exclusief zijn;
- 4° de samenwerking moet altijd te verantwoorden zijn binnen het kader van de publieke en maatschappelijke opdracht.

– Fictie

De openbare omroep moet blijven investeren in hoogstaande fictieprogramma's, in het bijzonder die programma's die minder passen bij het DNA van een commerciële omroep. Op die manier biedt de VRT eveneens een belangrijke ondersteuning aan de Vlaamse productiesector. Samenwerking met andere partners zowel binnen als buiten de sector, ook en vooral inzake de financiering van diverse fictieprojecten, mag geen probleem zijn, op voorwaarde dat de noodzakelijke transparantie gewaarborgd blijft.

– Sport

Voor sport moet er plaats zijn op de openbare omroep. Er dienen echter keuzes te worden gemaakt, niet in het minst met betrekking tot de budgettaire ruimte die voor sport beschikbaar kan worden gesteld. Het is immers niet de taak van de VRT om private omroepen te verhinderen een eigen sportaanbod te ontwikkelen en verder uit te bouwen.

De openbare omroep zou zich moeten toeleggen op sportanalyse en -duiding. Ook de aandacht voor minder populaire sporten mag niet ontbreken. Dit betekent echter niet dat de VRT de liveverslaggeving van populaire sporten volledig uit haar aanbod moet schrappen. Er dienen echter keuzes te worden gemaakt, met respect voor de andere spelers en in overeenstemming met het eigen budget en programmaruimte. Ook het sportaanbod mag niet als argument dienen om een nieuwe zender of een nieuw kanaal te ontwikkelen.

In dit kader pleiten we dan ook voor een plafond aan sportuitgaven, waarbij verhoudingsgewijs een bepaald en relevant aandeel van het budget voorbehouden wordt voor minder bekende sporten.

³ Advies 146, meer aandacht voor wetenschap en innovatie bij de publieke omroep, 16 december 2010, Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie.

– Kinderen en jongeren

Ketnet biedt een belangrijke meerwaarde voor kinderen. Dit specifieke merk moet blijven inzetten op kwalitatief hoogstaande kinderprogramma's in een omgeving die vrij is van elke vorm van commerciële communicatie. De meerwaarde van Ketnet moet in de eerste plaats worden verworven door de kerntaken van de VRT op een aangepaste manier tot bij de kinderen te brengen.

Het programmaschema van Ketnet moet haalbaar zijn binnen de bestaande kanalen. Ook hier is het zaak dat het management duidelijke keuzes maakt. Een 24u-kinderzender is overbodig en zou het evenwicht in de markt al te zeer verstoren.

Aandacht voor jongeren⁴ moet tot de openbare-omroepopdracht behoren. In het bijzonder voor wat de kerntaken van de VRT betreft. Daartoe kunnen digitale mediaplatformen een belangrijk rol vervullen, temeer omdat de jongerengeneratie de meest flexibele gebruiker is van deze verschillende platformen.

Inzake sport en ontspanning moet het aanbod niet specifiek en exclusief aangepast worden aan deze doelgroep. De VRT heeft als taak haar aanbod, binnen het bestaande kader, zodanig te kiezen dat ook jongeren zich door dit aanbod aangesproken voelen. Een extra kanaal is dus ook hier overbodig.

4. Derde televisiekanaal

Het management van de openbare omroep heeft te kennen gegeven dat het graag een derde televisiekanaal zou ontwikkelen. De argumenten voor dit derde kanaal zijn echter niet volledig sluitend en vaak vrij divers. Een concreet afgelijnd project is er niet, waardoor er zeker voorbehoud moet worden gemaakt bij de werkelijke noodzaak voor dit derde kanaal.

De extra kost die een derde kanaal met zich meebrengt valt immers moeilijk te rijmen met het strakke financiële beleid dat gedurende de komende jaren zonder meer zal moeten worden gevoerd.⁵ Zelfs het afschaffen van de digitale kanalen, waar in het verleden sterk is in geïnvesteerd en die geen 24u-programmering aanbieden, ten voordele van een derde analoog kanaal zal waarschijnlijk niet kostenneutraal zijn. Tenzij de vrijgekomen ruimte op het tweede kanaal wordt ingevuld met herhalingen zullen de kosten automatisch moeten stijgen. Althans wanneer het huidige kwaliteitsniveau behouden blijft. Maar dit moet zonder meer het geval zijn.

We moeten trouwens de bedenking maken waarom de digitale kanalen worden vervangen door een extra analoog kanaal. Zeker in een periode waarin de digitalisering van het televisiekijken aan een grote opmars bezig is. Tegen 2012 zou 80 tot 85% van de Vlaamse huishoudens toegang hebben tot digitale televisie.⁶ Bovendien hebben de Vlaamse Regering en de openbare omroep een verantwoordelijkheid ten aanzien van de leefbaarheid van de private mediamarkt. Het lanceren van een nieuw analoog kanaal, zal hoogstwaarschijnlijk ten koste gaan van een andere, private zender, wegens de beperkte ruimte op de kabel.⁷ Het kan de bedoeling niet zijn dat de Vlaamse Regering initiatieven steunt die de ruimte voor private initiatieven beknotten. Daarnaast kan dit ook effect hebben op de

⁴ Leeftijdscategorie 12 tot 18 jaar.

⁵ Volgens het VRT-jaarverslag 2009 kostte 'Eén' op jaarbasis 182,8 miljoen euro, 'Canvas' 62,3 miljoen euro en 'Ketnet' 24,9 miljoen euro.

⁶ Hoorzitting over de distributiesector in de media, ter voorbereiding van de nieuwe beheersovereenkomst tussen de VRT en de Vlaamse Gemeenschap. Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media uitgebracht door de heer Bart Caron (*Parl. St. VI. Parl. 2010-11, nr. 925/3*)

⁷ Zo stelde Duco Sickinghe, CEO van kabelbedrijf Telenet, in de hoorzitting over de distributiesector (zie *Parl. St. VI. Parl. 2010-11, nr. 925/3, pagina 10*).

machtspositie van de distributiesector ten aanzien van de verschillende omroeporganisaties.

5. MNM

De openbare omroep bekleedt met 61% marktaandeel en vijf radiozenders ontegensprekelijk een dominante positie in het Vlaamse radiolandschap.⁸ Omdat de herschikking van de FM-band niet gepland is voor 2016, zal deze situatie hoogstwaarschijnlijk de volgende vijf jaar blijven bestaan, tenzij de openbare omroep een zender doorverkoopt.

Daarom dient de Vlaamse overheid na te gaan of de verkoop van de MNM-frequenties geen optie kan zijn. MNM, dat dienst doet als hitzender van de VRT, heeft het moeilijk zich te onderscheiden van verschillende commerciële initiatieven. Een aantal doelgroepen wordt vandaag echter, naar verluidt, exclusief bereikt via deze radiozender. Het spreekt voor zich dat de openbare omroep blijvend de intentie moet hebben deze doelgroepen te bereiken. Maar dit zou kunnen binnen de vier overige kanalen, mits enkele aanpassingen.

Op die manier kan een zender, waarvan de reclame-inkomsten eveneens een sterke dalende trend vertonen⁹, te gelde worden gemaakt. Dit zou bovendien een extra stimulans kunnen geven aan het private radiolandschap.

6. Productiebeleid

De openbare omroep moet ook in de toekomst blijven inzetten op en investeren in originele en creatieve content. Dit is het handelsmerk van de VRT en dat moet zo blijven. In de beheersovereenkomst moet het duidelijk zijn dat kwaliteit en creativiteit belangrijker zijn dan kijk- en luistercijfers.

De huidige verhouding tussen interne en externe producties bedraagt ongeveer 75% versus 25%. Het mag geen twijfel leiden dat de inhoud van alle programma's die onder de verantwoordelijkheid van de nieuwsredactie vallen, intern moet worden geproduceerd.

Inzake overige programma's zal ook de komende jaren het gemengd model van interne, externe en coproducties behouden blijven. De huidige verhouding mag geen fetisj zijn en moet op middellange termijn misschien evolueren in een groter aandeel voor de private productiehuisen. Wijzigingen in deze verhouding op middellange termijn moeten gestoeld zijn op interne beleidkeuzes ten aanzien van budget en efficiëntie. Volgend aandachtspunt is dan ook belangrijk.

De VRT dient intern zo efficiënt mogelijk te produceren. Dit betekent dat het management van de openbare omroep op termijn onder meer werk zal moeten maken van flexibele arbeidsvoorwaarden die het toelaten om creatief talent te ontwikkelen, ondersteunen en begeleiden. Het interne productiebeleid moet dan ook permanent geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd worden.

Daarnaast dient de VRT te blijven investeren in externe producties ter ondersteuning van de Vlaamse productiesector. Dit betekent geenszins dat de openbare omroep als taak heeft elk privaat initiatief in deze sector te ondersteunen. De VRT moet echter een belangrijke bijdrage leveren aan de sector in haar geheel. Niettemin moet aan een aantal duidelijke voorwaarden worden voldaan:

1° er is geen plaats voor exclusiviteitscontracten met bepaalde productiehuisen. Het kan de bedoeling niet zijn dat de publieke omroep samenwerking tussen diverse private

⁸ Vlaamse Regulator voor de Media; Mediaconcentratie in Vlaanderen. Rapport 2010; pag. 123-128.

⁹ De totale reclame-inkomsten in 2009 daalden met 11%, terwijl de daling bij MNM zo'n 22% bedroeg. Uit: Gedachtewisseling over het Jaarverslag 2009 van de VRT. Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media uitgebracht door de heren Johan Verstreken en Bart Caron. (*Parl. St.* VI. Parl. 2010-11, nr. 829, pagina 27).

- mediaspelers verhindert. Exclusiviteitscontracten verstoren de markt en hebben vaak bijkomende overbodige budgettaire consequenties;
- 2° de VRT moet met marktconforme prijzen werken. Transparantie ten aanzien van de raad van bestuur is in deze onontbeerlijk;
- 3° de VRT moet te allen tijde autonoom beslissen over haar programmaschema.

7. Multimediale strategie

De technologische en digitale ontwikkelingen hebben het medialandschap de afgelopen jaren ingrijpend veranderd. Naast traditionele lineaire radio en televisie hebben talloze andere platformen en modellen hun intrede in het leven van heel wat mediagebruikers gedaan, waarvan mobiele telefonie, tablets, uitgesteld kijken en internet belangrijke voorbeelden zijn. Niets wijst erop dat deze evolutie zich de komende jaren niet zou verder zetten, integendeel. Een belangrijk gevolg van deze ontwikkeling is de toenemende convergentie van de verschillende mediaplatformen. Radio, televisie en internet bestaan steeds minder naast elkaar. De wederzijdse integratie en verstrengeling worden almaar sterker.

Ook de VRT moet zich aanpassen aan deze nieuwe mediaomgeving, wil ze een relevante openbare omroep blijven. Dit mag echter geen vrijgeleide zijn om onbeperkt nieuwe ontwikkelingen te lanceren. Het is dan ook van cruciaal belang dat in de beheersovereenkomst een strak en duidelijk kader wordt geschapen, waarbinnen de VRT mag werken. De publieke opdracht inzake 'nieuwe media' moet helder gedefinieerd worden met als belangrijk principe: 'Wat niet uitdrukkelijk toegelaten is, is verboden.'

In het kader van de nieuwe beheersovereenkomst moet dan ook met een aantal principes rekening worden gehouden:

- 1° de aanwezigheid van de openbare omroep op verschillende (digitale) platformen moet altijd als ondersteuning dienen van haar traditionele kernactiviteiten, radio en televisie;
- 2° de VRT heeft een belangrijke verantwoordelijkheid ten aanzien van andere spelers in de markt. De aanwezigheid van de openbare omroep op diverse digitale platformen mag de businessmodellen van de diverse commerciële spelers niet ingrijpend aantasten. Overleg met de private sector moet op geregelde tijdstippen plaatsvinden;
- 3° nieuwe initiatieven die buiten het kader vallen dat in de beheersovereenkomst wordt opgesteld, moeten grondig met de raad van bestuur worden doorgesproken, vergezeld worden van een marktimpactanalyse en op regelmatige basis geëvalueerd worden.

8. Financiering

Hoewel zuivere overheidsfinanciering problemen in verband met marktverstoring en transparantie grotendeels zou vermijden, lijkt dit ook de komende vijf jaar weinig realistisch. Het systeem van gemengde financiering zal dus ook opnieuw in de nieuwe beheersovereenkomst moeten worden opgenomen. Dit brengt echter belangrijke consequenties met zich mee. Zoals onder punt 'situatieschets' reeds werd aangehaald betekent dit concreet dat het management van de openbare omroep een belangrijke verantwoordelijkheid draagt tegenover de Vlaamse belastingbetaler enerzijds en de private marktspelers anderzijds. Een verantwoordelijke houding wordt dan ook best gecombineerd met een hoge mate van transparantie over de verschillende geldstromen. Op die manier kunnen problemen snel opgespoord en bijgestuurd worden.

- Op de VRT mag plaats zijn voor radioreclame. Deze moet wel duidelijk aan een aantal grenzen verbonden zijn. De knipperlichtprocedure die gemiste radioreclame-inkomsten compenseert met overheidsmiddelen moet op zijn efficiëntie worden geëvalueerd.

De knipperlichtprocedure mag in geen geval leiden tot oneerlijke concurrentie met private spelers. Dit systeem kan enkel werken bij volledige transparantie. De inkomsten

uit radioreclame dienen dan ook gecontroleerd te worden op marktconformiteit door een externe instantie.

- Televisiereclame, behalve promotie voor eigen programma's, is overbodig.
- Reclame op websites en andere digitale platformen moet worden geplafonneerd. In de beheersovereenkomst moet bovendien een duidelijk kader, zowel naar inhoud als naar vorm, worden vastgelegd.

Reclame op de nieuws-, sport- en cultuursite van de openbare omroep zou vermeden moeten worden.

- De commercialisering van het aanbod via digitale toepassingen, zoals video on demand, mag onder strikte voorwaarden:
 - 1° een gratis lineair aanbod moet verzekerd blijven;
 - 2° het businessmodel van commerciële spelers mag door toepassingen van de VRT niet ingrijpend aangetast worden;
 - 3° overleg met de betrokken actoren uit het medialandschap is een vereiste.
- De inkomsten uit 'line extensions' moeten transparant worden weergegeven, onder meer in het jaarverslag. Bovendien moet de openbare omroep steeds de meerwaarde van deze line extensions in het kader van de openbare-omroepopdracht kunnen aantonen.
- De openbare omroep moet zich beperken tot minimale inkomsten uit de budgetten van steden, gemeenten en provincies. Concreet betekent dit dat de VRT geen inkomsten mag vragen aan lokale entiteiten voor entertainmentprogramma's. Noch bij interne producties, noch bij coproducties en externe producties.

In het kader van fictiereeksen mag de VRT wel, zij het beperkte, inkomsten vragen aan lokale besturen. Ook hier moeten in de beheersovereenkomst duidelijke regels over worden opgesteld en bepaalde voorwaarden worden vastgelegd:

- 1° het verwachte bedrag moet vooraf bekend zijn. Lokale besturen mogen geenszins tegen elkaar worden uitgespeeld op basis van een financieel opbod;
- 2° de inkomsten en hun besteding moeten transparant worden weergegeven.

9. Toegevoegde opdrachten en financiering

- Onderzoeksoopdracht en innovatie

De opdracht van de VRT hoeft er niet in te bestaan koploper te zijn inzake technologische innovatie, 'research and development'.¹⁰ De private sector is beter gepositioneerd om hier het initiatief te nemen. Deze sector kan immers beter beoordelen of er een marktvraag is. Dit betekent echter geenszins dat de openbare omroep geen technologische ontwikkelingen moet blijven opvolgen, integendeel. Maar haar onderzoek zou in samenwerking moeten gebeuren met andere actoren uit de sector. In haar advies doet de SARC alvast het voorstel om de coördinatie van onderzoek in handen te geven van een centraal georganiseerd platform, waar ook andere mediaspelers bij betrokken worden.¹¹

¹⁰ Daarover bestaat vrijwel een consensus bij de 'stakeholders' als bij het brede publiek.

¹¹ SARC, 'Advies. Beheersovereenkomst tussen de openbare omroep en de Vlaamse Gemeenschap voor de periode 2012-2016. Een duidelijke keuze voor kwaliteitsvolle invulling.', pagina 14.

– Digitalisering en ontsluiting archief

Het DIVA-project (Digitaal VRT-Archief) werd tot nu gefinancierd met de middelen die verworven werden door de verkoop van het zenderpark. Het tekort eind 2009 bedroeg hier 0,3 miljoen euro.¹² Het nodige (geraamde) budget voor de resterende nog te digitaliseren beeld- en geluidopnames werd nog niet bekendgemaakt. Op basis daarvan moet de Vlaamse Regering beslissen hoeveel extra middelen zij ter beschikking stelt aan de openbare omroep in het kader van het DIVA-project. De culturele waarde van het audiovisuele archief van de VRT mag niet onderschat worden. De financiering kan dan ook losstaan van het budget voor de openbare-omroepopdrachten.

Het VRT-archief moet toegankelijk zijn voor alle Vlamingen. Dit hoeft niet gratis te zijn, maar kan best geregeld worden in een breder kader, waarbij ook de andere audiovisuele spelers betrokken worden.

– Renovatieproject omroepgebouw

Het omroepgebouw is dringend aan renovatie toe. Het renovatieproject werd echter in 2007 gestopt wegens de beperkte middelen. Eind 2009 was er een tekort van 1,2 miljoen euro.¹³ De eerste fase is afgewerkt, voor de volgende fasen van de renovatie werden reeds stedenbouwkundige vergunningen verleend, maar vond een aanbesteding omwille van budgettaire redenen nog niet plaats. Nochtans zijn er dringende werkzaamheden in het kader van brandveiligheid en klimaatregeling nodig. Ook het buitenschrijnwerk dient te worden aangepakt, terwijl op sommige plaatsen zelfs sprake is van betonrot. Het veertig jaar oude gebouw moet met andere woorden dringend onder handen genomen worden.

Ook hier zal een grondige raming van de totale kost noodzakelijk zijn. De Vlaamse Regering moet ook hier nagaan in welke mate zij extra middelen ter beschikking kan stellen, los van het budget voor de openbare-omroepopdracht. Zij moet er in ieder geval op toezien dat de investeringen zinvol zijn en passen in het kader van duurzaamheid.

10. Personeelsbeleid en pensioenfondsen

Werken voor de VRT gebeurt vanuit een zekere overtuiging. De uitvoering van de openbare omroepopdracht kadert immers binnen een missie waarvan de maatschappelijke impact onvoorstelbaar groot is. Deze overtuiging moet zich dan ook weerspiegelen in de attitude van alle VRT-medewerkers.

Het management dient een effectief én efficiënt personeelsbeleid te voeren. In het kader van het huidige besparingsplan en de bijhorende efficiëntiemaatregelen werd het personeelsbestand netto afgeslankt met 219 voltijdse personeelsleden. Ook na deze afslanking blijft het personeelsbestand van de openbare omroep bijzonder groot. Het moet dan ook een permanente opdracht zijn van het management om de efficiëntieoefening verder te maken, niet alleen met betrekking tot de grootte van het personeelsbestand, maar eveneens inzake de arbeidsvoorwaarden. Een creatieve sector, zoals de audiovisuele sector, veronderstelt een grote mate aan flexibiliteit. Het bewerkstelligen van deze flexibiliteit is een gedeelde verantwoordelijkheid van zowel management als medewerkers en vakverenigingen.

¹² Jaarverslag VRT 2009, pagina 66.

¹³ Jaarverslag VRT 2009, pagina 66.

Het pensioenfonds voor statutairen kent een lage dekkinggraad van ongeveer 42%.¹⁴ In de nieuwe beheersovereenkomst moet een groeipad in de dekkinggraad vastgelegd worden. Ook de Vlaamse overheid zal hier haar verantwoordelijkheid moeten nemen en nagaan welke extra budgettaire keuzes gemaakt kunnen worden.

Bart TOMMELEIN

Jean-Jacques DE GUCHT

Peter GYSBRECHTS

Herman SCHUEREMANS

Sas VAN ROUVEROIJ

¹⁴ Jaarverslag VRT 2009, pagina 74.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gehoord tijdens hoorzittingen in de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:
 - 1° vertegenwoordigers van de verschillende sectoren uit het medialandschap. In het bijzonder de distributie-, omroep-, productie-, uitgevers- en reclamesector;
 - 2° vertegenwoordigers van de Europese Commissie en de European Broadcasting Union;
 - 3° vertegenwoordigers van verschillende consumentenverenigingen en mediagebruikers;
 - 4° academici, gespecialiseerd in media;
 - 5° de sectorraad Media van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC);
 - 6° de voorzitter van de raad van bestuur van de openbare omroep, haar gedelegeerd bestuurder en directeur Media;
- gelet op:
 - 1° de bepalingen in het decreet betreffende de radio-omroep en televisie van 27 maart 2009 over de beheersovereenkomst van de openbare omroep;
 - 2° de publieksbevraging georganiseerd door de SARC;
 - 3° de stakeholdersbevraging georganiseerd door de SARC;
 - 4° het advies geformuleerd door de SARC;
 - 5° de noodzaak voor een kwalitatief hoogstaande mediabeleving voor de Vlaamse mediagebruiker, die enkel gegarandeerd en geoptimaliseerd kan worden in een divers en pluriform Vlaamse medialandschap;
 - 6° de technologische en digitale evoluties, de toenemende convergentie in de Vlaamse en internationale mediamarkt en hun impact op het kijk-, luister- en surfgedrag van de mediagebruiker;
 - 7° de bijkomende besparingsopdracht die Vlaamse Regering aan de VRT heeft opgelegd, die tot een dalende overheadkost en meer efficiëntiewinsten moet leiden;
 - 8° het feit dat bij ongewijzigd beleid de openbare omroep naar eigen zeggen binnen vijf jaar een tekort van 100 miljoen euro zal opgestapeld hebben;
 - 9° het feit dat de openbare omroep een radiomarktaandeel van ongeveer 61% en een televisieaandeel van ongeveer 42% heeft. Daardoor en ten gevolge van haar activiteiten op nieuwe digitale platformen is de VRT onmiskenbaar een grote en belangrijke speler in het Vlaamse medialandschap. Beleidkeuzes van de VRT hebben dus een grote impact op de andere actoren;
 - 10° de argumenten pro en contra een derde analoog tv-kanaal;
 - 11° de jaarlijkse dotatie van de Vlaamse overheid aan de openbare omroep;
- vraagt de Vlaamse Regering om bij het opstellen van de nieuwe beheersovereenkomst met de Vlaamse omroep voor radio en televisie:
 - 1° aandacht te hebben voor een zo groot mogelijk bereik tot alle Vlamingen. Bereik mag niet verward worden met marktaandeel. In de beheersovereenkomst moet dan ook afgestapt worden van een te sterke aandacht voor kijk-, luister- en andere gebruikerscijfers;
 - 2° het principe van een adequaat diversiteitsbeleid op te nemen, zonder daaraan in de beheersovereenkomst concrete streefcijfers en/of quota expliciet te verbinden;
 - 3° aandacht te hebben voor de toegankelijkheid van openbare-omroepprogramma's voor auditief en visueel gehandicapten. Investerings moeten evenwel efficiënt en zinvol zijn en gericht op de toekomst. Het gebruik van nieuwe technologie en digitale ontwikkelingen is hier noodzakelijk;
 - 4° een strikte hiërarchie te bepalen voor de verschillende openbare-omroepdomeinen, waarbij 1) informatie en duiding, 2) cultuur en 3) wetenschap en educatie de drie prioritaire kernopdrachten zijn;

- 5° sterk de nadruk te leggen op het belang van een kwaliteitsvol, onpartijdig, maar bovenal geloofwaardig en correct nieuwsaanbod;
- 6° aandacht te hebben voor het belang van onderzoeksjournalistiek en buitenlandse berichtgeving;
- 7° te wijzen op het belang van Radio 1 als informatiekanaal. Er moet een duidelijke impuls gegeven worden voor de verdere ontwikkeling van de radiozender. Daartoe moeten de nodige budgetten worden vrijgemaakt;
- 8° de aandacht te vragen voor een duidelijke scheiding tussen informatie onder verantwoordelijkheid van de hoofdredactie en infotainment;
- 9° een strikt kader te bepalen inzake de informatieverstrekking over regionaal nieuws;
- 10° aandacht te hebben voor een cultuur- en wetenschapsaanbod op maat van alle Vlamingen;
- 11° aandacht te hebben voor het belang van de Nederlandse taal;
- 12° aandacht te hebben voor verschillende muziekgenres, waaronder de diversiteit aan Vlaamse en Nederlandstalige producties;
- 13° volgende principes op te nemen in het kader van samenwerking met andere spelers en betrokkenen:
 - a) samenwerkingsakkoorden moeten transparant zijn;
 - b) de onafhankelijkheid van de openbare omroep, onder meer in het samenstellen van de content en het programmaschema, is onvoorwaardelijk;
 - c) samenwerking kan en mag nooit exclusief zijn;
 - d) samenwerking moet altijd te verantwoorden zijn binnen het kader van de publieke en maatschappelijk opdracht;
- 14° de nadruk te leggen op het belang van kwalitatief hoogstaande fictie. In het bijzonder wanneer deze niet past bij het 'DNA' van een commerciële omroep;
- 15° een kader te creëren waarbinnen de VRT kan samenwerken met andere partners zowel binnen als buiten de sector inzake de financiering van diverse fictieprojecten;
- 16° de nodige ruimte te laten voor andere omroepen inzake sportaanbod. De VRT moet keuzes maken, onder meer inzake budget, voor haar sportaanbod. Sportanalyse en duiding en aandacht voor minder populaire of bekende sporten zijn een aandachtspunt. Daartoe moet een plafond aan sportuitgaven worden vastgesteld;
- 17° niet in te gaan op de vraag van de openbare omroep betreffende het derde analoge tv-kanaal;
- 18° het jongerenaanbod (leeftijd 12-18 jaar) niet te reduceren tot een nicheaanbod. Het jongerenaanbod moet geïntegreerd worden binnen de bestaande platformen, waaronder de digitale platformen een belangrijke rol dienen te vervullen;
- 19° de optie om MNM te verkopen grondig te onderzoeken;
- 20° de nadruk te leggen op een efficiënt, effectief en flexibel personeelsbeleid, waarbij een permanente evaluatie noodzakelijk is;
- 21° het belang te benadrukken van investeringen door de VRT voor een gezonde en leefbare Vlaamse productiesector;
- 22° investeringen in de Vlaamse productiesector te koppelen aan volgende duidelijke voorwaarden en deze op te nemen in de beheersovereenkomst:
 - a) geen exclusiviteitscontracten;
 - b) de VRT moet marktconforme contracten sluiten. Transparantie ten aanzien van de raad van bestuur is onontbeerlijk;
 - c) de autonomie van de openbare omroep, inzake het programmaschema is onvoorwaardelijk;
- 23° de activiteiten van de openbare omroep op nieuwe (digitale) platformen duidelijk vast te leggen binnen een strikt en ondubbelzinnig kader, waarbij het principe: 'Wat niet uitdrukkelijk toegelaten is, is verboden.', wordt gehanteerd;
- 24° de aanwezigheid van de VRT op nieuwe (digitale) platformen te koppelen aan volgende principes:

- a) deze aanwezigheid moet altijd als ondersteuning dienen van haar traditionele kernactiviteiten, radio en televisie;
 - b) deze aanwezigheid mag de businessmodellen van de diverse commerciële spelers niet ingrijpend aantasten. Overleg met de private sector moet op geregelde tijdstippen plaatsvinden;
 - c) nieuwe initiatieven die buiten het kader vallen dat in de beheersovereenkomst wordt opgesteld, moeten grondig met de raad van bestuur worden doorgesproken, vergezeld worden van een marktimpactanalyse en op regelmatige basis geëvalueerd worden;
- 25° de nadruk te leggen op de verantwoordelijkheid van de openbare omroep enerzijds ten aanzien van de Vlaamse belastingbetaler, anderzijds ten aanzien van diverse private marktspelers en een leefbaar medialandschap;
- 26° de knipperlichtprocedure regelmatig te evalueren en te koppelen aan noodzakelijke transparantie inzake reclame-inkomsten;
- 27° televisiereclame, tenzij voor eigen programma's, te weren;
- 28° internetreclame te plafonneren. Daarnaast moet een duidelijk kader zowel naar inhoud als naar vorm worden vastgelegd inzake internetreclame;
- 29° reclame op de nieuws-, sport- en cultuursite van de openbare omroep te weren;
- 30° de commercialisering van het aanbod via digitale toepassingen onder meer aan volgende voorwaarden te koppelen:
- a) een gratis lineair aanbod moet verzekerd blijven;
 - b) het businessmodel van andere spelers mag door toepassingen van de VRT niet aangetast worden;
 - c) overleg met de betrokken actoren uit het medialandschap is een vereiste;
- 31° strikte voorwaarden inzake transparantie te koppelen aan line extensions. Bovendien moeten line extensions hun meerwaarde voor de publieke omroepopdracht kunnen aantonen;
- 32° financiële bijdragen van steden, gemeenten en provincies niet toe te staan voor entertainmentprogramma's;
- 33° financiële bijdragen van steden, gemeenten en provincies wel toe te staan voor fictieprogramma's, onder strikte voorwaarden waarbij volgende principes moeten worden gehanteerd:
- a) de gevraagde financiële bijdrage moet vooraf bekend zijn;
 - b) lokale besturen mogen niet tegen elkaar worden uitgespeeld;
 - c) de financiële bijdragen en hun bestedingen moeten transparant verantwoord kunnen worden;
- 34° de rol van de openbare omroep als koploper inzake technologische innovatie, research en development te herzien;
- 35° de nodige middelen ter beschikking te stellen om de digitalisering van het VRT-archief verder te zetten;
- 36° een duidelijk kader te ontwikkelen waarbinnen het archief toegankelijk kan worden gemaakt;
- 37° de nodige middelen ter beschikking te stellen om de renovatie van het omroepgebouw versneld verder te zetten;
- 38° de nodige middelen ter beschikking te stellen om samen met de VRT de dekkingsgraad van het statutaire pensioenfonds te verhogen;

39° een groeipad uit te tekenen in de beheersovereenkomst waarin die dekkingsgraad wordt vastgelegd.

Bart TOMMELEIN

Jean-Jacques DE GUCHT

Peter GYSBRECHTS

Herman SCHUEREMANS

Sas VAN ROUVEROIJ